

Romano hangos

15 Kč

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 21 • ČÍSLO 16 • VYŠLO 18. LISTOPADU 2019

zprávy

PRAHA – Ceny Paměti národa, kterými obecně prospěšná společnost Post Bellum oceňuje pamětníky zlomových momentů minulého století, letos dostanou polský disident a bývalý lídr hnutí Solidarita Władysław Frasyniuk, maďarský a německý politický vězeň László Regéczy-Nagy a Dietrich Koch, herečka Dalma Špitzerová, která přežila holokaust, a Miroslav Hampl, jenž pomáhal vězňům v uranových dolech. Vyplývá to z informací na webu www.cenypametinaroda.cz. Ocenění převzímou tradičně 17. listopadu, tedy v den výročí sametové revoluce v roce 1989.

z obsahu

Téma čísla:

Obraz Romů v médiích

Rozhovor s Václavem
Sivákem o romské krvi,
médiích a plánech do
budoucna

strana 4 a 5

Ester Džurbanová: Škola
je alfa i omega všeho
v životě

strana 7

Vyznamenání od Miloše Zemana: jedovatý kalkul, nebo naivní nedbalost?

foto: Jakub Plíhal

28. října proběhlo u příležitosti výročí vzniku Československa v rámci oslav také tradiční předávání státních vyznamenání z rukou prezidenta České republiky. Slavnostní ceremoniál každoročně oceňuje osobnosti, které svojí prací či činem významně přispěli do společenského, kulturního

a občanského života naší společnosti. Předávání započal ve svém úřadu Václav Havel, který se snažil, v duchu smysluplnosti celé akce, při této příležitosti oceňovat i občanskou část společnosti. V dobách jeho působení tak mezi vyznamenanými byli Milena Hübschmannová (lingvistka a za-

kladatelka romistiky na FF UK) nebo Karel Holomek (romský aktivista). Bohužel, přístup současného prezidenta k těmto společenským událostem se od dobře zaběhnuté praxe dosti odlišuje.

Jako příklad uvedu opakované nepozvání některých rektorů, kteří

byli v minulosti jako představitelé vysokých škol vždy váženými hosty oslav na Pražském hradu, a to často jen z důvodu odlišnosti názorů. Rok od roku se také mění seznam osob, které převzímou státní vyzna-

Pokračování na str. 2

Hledáte levné bydlení na internetu? Může to být past

Vyjednávání podmínek pro možnost přednostního získání městského bytu v Brně s „Gabrielem Zamrazilem“

foto: Sabir Agalarov

Znáte to, když hledáte bydlení na internetu, zřídíte si účty na různých webových stránkách a chodí vám e-maily s nabídkami, následně se vydáte na lov na Facebook, zažádáte si o povolení sledovat různé skupiny, kde se dá najít bydlení, jako je například Ulov domov nebo Bez realityky přímo od majitelů. Tak tady to celé začalo!

V jedné z těchto facebookových skupin jsem objevil inzerát, kde jeden z uživatelů sítě nabízel výhodně obecní byty. Samozřejmě jsem neodolal takovému novinářskému lákadlu a musel jsem mu napsat. Hned po dvou zprávách chlápek vyložil karty na stůl a napsal: „Aby Vaše žádost byla vybrána, bude to stát 20 tis. Pokud byste o to měl zájem, je potřeba se sejit osobně a vše probrat.“ Jasně, že mám zájem! Bože, kdo by neměl?! V tu chvíli jsem samozřejmě ještě netušil, jak to celé dopadne, ale věděl jsem, že se s tím pánem musím potkat. Na-

Pokračování na str. 3

zprávy

AUGSBURG – V úterý 29. října zemřel v německém Augsburgu Stanislav Holomek. Romano hangos o tom informovalo Muzeum romské kultury. Stanislav Holomek se narodil 7. 2. 1935 v Milonicích na Vyškovsku do rodiny původních moravských Romů. Spolu se svou rodinou přežil hrůzy rasově motivované perzekuce v době druhé světové války, díky starostovi obce Nesovice, který romské občany své obce odmítl poslat do transportu na téměř jistou smrt. Stanislav Holomek na počátku 70. let vedl pobočku svazového hospodářského podniku Névodrom v Západočeském kraji. Od roku 1980 žil Stanislav Holomek společně s rodinou v Německu.

PRAHA – Skupina poslanců ČSSD, ANO, TOP 09 a KDU-ČSL v čele s Helenou Válkovou, vládní zmocněnkyní pro lidská práva, přišla s návrhem odškodnit protiprávně sterilizované ženy. Vláda na včerejším jednání k tomuto návrhu zaujala neutrální stanovisko. Jednorázové finanční odškodnění 300 tisíc korun by mělo podle návrhu doputovat až ke čtyřem stovekám protiprávně sterilizovaných žen. S podezřením na nucené sterilizace v Česku, a to především romských žen, přišlo v roce 2004 Evropské centrum pro práva Romů. Desítky žen se pak přihlásily veřejnému ochránci práv, některé se obrátily i na soudy. Vládní výbor proti mučení navrhl zavést odškodné už v roce 2006.

MOSKVA – Ruské ministerstvo spravedlnosti oznámilo, že českou humanitární organizaci Člověk v tísni zařadilo na seznam organizací, které jsou v Rusku nežádoucí. Informovala o tom agentura TASS. V praxi to znamená zákaz činnosti. Člověk v tísni v reakci uvedl, že tento krok není překvapením. Své ruské aktivity nyní organizace zastavuje, ale „v žádném případě to neznamená, že by v Rusku přestala pracovat“. Ministr zahraničí Tomáš Petříček označil důvody zařazení na seznam za absurdní a bude ruského velvyslance žádat o vysvětlení.

Policie šetří prodej masek Hitlera v Praze

Hrnek s Adolfem Hitlerem v e-shopu nakladatelství Naše vojsko
repro: romea.cz

Policisté se zabývají tím, zda v souvislosti s prodejem gumových masek Adolfa Hitlera v jednom z pražských obchodů nebylo spácháno protiprávní jednání. Na dotaz ČTK to uvedla mluvčí pražských policistů Eva Kropáčová. Na prodej masky v centru Prahy v pátek upozornil na twitteru německý velvyslanec Christoph Israng.

„Mohu potvrdit, že se zabýváme případem prodeje masek v centru Prahy. V současné chvíli zjišťujeme, zda v této souvislosti nedošlo ke spáchání protiprávního jednání,“ uvedla Kropáčová.

Israng v příspěvku na sociální síti zkritizoval prodej masky v centru Prahy. „Češi za nacistického režimu tolik trpěli. Proč se teď v centru Prahy prodává takový odpad?“ uvedl velvyslanec. K příspěvku přiložil fotografii výlohy obchodu s maskami. Kde se provozovna nachází, Israng nespecifikoval. Na příspěvek reagoval mimo jiné ministr vnitra Jan Hamáček (ČSSD) s tím, že se policie věcí již zabývá.

Na prodej stejných masek v minulosti upozorňoval například reportér Janek Rubeš. „Alespoň v den památky obětí holokaustu, by nemuseli prodávat v centru Prahy masky Adolfa Hitlera. Asi mi to vadí víc než matřičky,“ uvedl letos v lednu na twitteru.

Policie se už dříve prodejem předmětů s podobiznou Adolfa Hitlera zabývala, tehdy došla k závěru, že nejde o protiprávní jednání. Trika a hrnky s podobiznou Hitlera nebo například Stalina nabízí nakladatelství Naše vojsko.

ČTK

O Roma vakeren

pořad Českého rozhlasu
určený pro Romy. www.romove.cz

Skandinávie zažila vlastní Křišťálovou noc

Ve Skandinávii se minulý víkend u příležitosti výročí Křišťálové noci odehrála řada koordinovaných útoků namířených proti Židům, které mají na svědomí neonacisté. Skandinávská města zaplavily hákové kříže a žluté Davidovy hvězdy, kterými nacisté za druhé světové války označovali Židy. Víkendové běsnění je však jen vrcholem ledovce.

Útoky namířené proti Židům se odehrály napříč celou Skandinávií, nejvíce jich úřady zaznamenaly právě v sobotu na výročí Křišťálové noci. Nacisté v tento den před 81 lety uspořádali protizidovský pogrom, při kterém vypalovali synagogy, rabovali a ničili židovské obchody, domovy nebo školy.

Podle skandinávských médií i židovských organizací útoky pravděpodobně koordinovala krajně pravicová skupina Nordfront (Severská fronta), která se podle Henriho Golsteina z dánské Židovské asoci-

ace chová jako nacisté, akorát nenosí na veřejnosti svastiku.

„Skupina zveřejnila fotografie vandalismu, kterého se její členové dopustili. Evidentně šlo o koordinované útoky. Severská fronta je sice nejsilnější ve Švédsku, ale útočila v celé Skandinávii, včetně Norska a Dánska,“ popisuje Goldstein. Neonacisté podle něj na internetu také zveřejnili článek, ve kterém popírají holokaust a ptají se Židů, proč jsou tak vystrašení.

Víkendové incidenty jsou nicméně jen vrcholem ledovce, protože antisemitské útoky jsou napříč Skandinávií na vzestupu. Podle listu The Independent útočili neonacisté v sobotu nejmasivněji v Dánsku, kde polepili židovským obyvatelům domy a poštovní schránky samolepkami s Davidovou hvězdou.

Vandalové také poničili více než osmdesát náhrobků na židovském hřbitově ve městě Randers. Některé

vyvrátili, jiné pomalovali hákovými kříži. Neonacisté poničili napříč Dánskem také několik památníků holokaustu.

„Antisemitismus a rasismus nemá v naší společnosti místo. Útok na hřbitov v Randers je zaměřený nejen proti dánským Židům, ale proti nám všem. Musí být hrozně vidět poničené hroby svých milovaných. Musíme tyto zločiny odsoudit a úřady musí dopadnout viníky,“ řekla dánská premiérka Mette Frederiksenová.

Podle předsedy Světového židovského kongresu Ronalda Laudera už antisemitismus ve Skandinávii ani jinde v Evropě nemůže nikoho překvapit. „Antisemitismus je navždy a daří se mu dobře. Nastal čas na uvážené a cílené jednání. Evropa se musí probudit a chránit své židovské občany,“ prohlásil Lauder.

Ditta Kotoučová
idnes.cz

Vyznamenání od Miloše Zemana: jedovatý kalkul, nebo naivní nedbalost?

Dokončení ze str. 1

menání z rukou prezidenta Miloše Zemana. Během svých téměř sedmi let prezidentování ukázal, že rád využívá ze své pozice jakékoliv příležitosti, aby vyprovokoval k další mediální masáži, která ho obrovsky baví. Jeho postoje k takto vzniklým kauzám jsou pak nejčastěji prezentovány v pořadu Týden s Jaromírem Soukupem, kde má dostatek prostoru, aby všechny zainteresované kritiky včetně občanů odsoudil a zostudil. Jen ta pro-občanská vůle mu dlouhodobě chybí.

Jistě se shodneme, že nemůžeme Miloši Zemanovi upřít schopnost dobrého rétora i jeho dlouholeté zkušenosti v politice. Mám však pocit, že ve funkci prezidenta není schopen zmíněné klady dostatečně využít. Naopak převládá mstivost a neprofesionalita, jež jen sťažší odpovídat veřejnému vystupování prezidenta země. A vážně se nechci odkazovat na jeho zdravotní stav a hledat zde příčinu. Od některých občanů, i s ohledem na velké nesympatie k Miloši Zemanovi, to po-

važují za velmi nedůstojné a neztožňují se s těmito projevy.

Naopak se domnívám, že období stáří má na každého z nás jistý dopad. Mnoho znalostí a schopností již nejsme schopni dělat v té míře, na kterou jsme byli zvyklí. Funkce prezidenta, jeho vystupování navenek, dodržování všech protokolů a podobně, může být v jistém věku obtížnější zvládnutelnou každodenní činností, která sem tam, a to zcela přirozeně, vyvolá u člověka i hněv na své okolí.

Možná je čas zamyslet se nad chováním našeho současného prezidenta a přestat hrát jeho hru. Mediální pozornost je pak totiž přesně to, co sami podporujeme v jeho prospěch.

Státní vyznamenání Davidu Michajlakovi není proto nic jiného, než snaha prezidenta opět určitou skupinu obyvatel naštvat a vzbudit pozornost. Vždyť dotyčný se jen připlétl do konfliktu dvou žen! Nevytáhl tonoucího z vody ani nezachránil dítě z hořícího domu. Pan prezident i celý jeho úřad jsou si

moc dobře vědomi, že zde nejde o žádné hrdinství.

Na druhou stranu, v dnešním názorovém a hodnotovém společenském prostoru se na hrdinské činy už ani moc nehraje. Ocenit ale kohokoliv, kdo měl co do činění s údajně romskou konfidentkou, bude modernější a žádanější. Škoda jen, že nedošlo v Dubí k rasovým nepokojům... Zemanovo vyznamenání bylo ještě viditelnější!

Opravdu je někdy rozumnější přemýšlet jako člen nejužšího týmu současného prezidenta, kde se rozhoduje o dalších strategických krocích vedoucích ku prospěchu Miloše Zemana.

Zapomněli jsme snad na milost Jiřímu Kajínkovi? Těch přešlapů byla už hromada a budou jistě narůstat v posledních letech prezidentského mandátu.

Snad na závěr trocha optimismu a naděje při volbě nového prezidenta České republiky za tři roky.

Paříkerav tumenge.

Tomáš Ščuka

Anketní otázka

Jak jsou v poslední době zobrazováni Romové v českých médiích?

Lukrecius Chang

Myslím, že dneska už je to vše v pohodě. Když Cikán něco dokáže, je o tom znát prostřednictvím Facebooku. Lidi hodně sdílejí a pomáhají zviditelnit práci nebo úspěch. Většinou je to hudba nebo sport, v tomhle směru jsou Cikáni velice šikovní. Doufám, že se bude konat nějaké ocenění Cikánů v televizi nebo na nějaké kulturní akci.

Eva Danišová

Myslím, že se to začíná pomaličku zlepšovat. V poslední době proběhlo v televizi pár dobrých reportáží. O práci Romského muzea v Brně, o mladých studentech a také o výborném sportovním výkonu Václava Siváka v kickboxu.

připravila Veronika Kačová

Hledáte levné bydlení na internetu? Může to být past

Dokončení ze str. 1

šestší byl pátek a schůzku jsme si domluvili na pondělí, tak abych se na ni stihl náležitě připravit. Ten mizerný úplatek ve výši dvaceti tisíc za obecní byt mi šrotoval v hlavě a alarmoval, že se jedná o podvod. Ale na druhou stranu, co když je to pravda a je to někdo, kdo by za takový úplatek něco podobného dokázal zařídit? V té době to bylo fifty fifty...

Jakmile jsme byli domluvení, zavola jsem svému kolegovi Robinovi Striovi, který se zabývá natáčením videí v Muzeu romské kultury a má k dispozici nahrávací techniku. Ukázal jsem mu celou moji páteční konverzaci, Robin se samozřejmě nadchl, přepnul na mód vyšetřovatele a okamžitě rozplánoval celou akci. Nastal den D, před schůzkou jsme si s Robinem několikrát volali a procházeli celou situaci, kde budou s dalším novinářem z Romano hangos stát, kde se setkáme, až schůzka skončí apod. Před schůzkou jsem zapnul diktafon, strčil ho do přední kapsy batohu a vyšel vstříc osudu. Na parkovišti už čekal takový mladý kluk, ne o moc starší než já (jsem ročník 95), ne moc vysoký, zavalitý, v modrém saku, ve společnosti černého luxusního BMW. Představil se jako Gabriel Zamrazil. Stáli jsme venku a povídali si o jeho nekalém byznysu. Gabriel začal mluvit o tom, že vlastní elektromontážní firmu, která dostává zakázky od městské části Brno – Sever a takto se dostal k člověku, který dokáže za úplatek přidělit byt. Vysvětloval, že on z těch peněz nic nemá a že funguje jako prostředník, který zprostředkuje kontakt. Vezme pe-

níze a odevzdá je tomu důležitému člověku, který by údajně měl být úředníkem na bytovém odboru Brno – Sever a zároveň v bytové komisi, kde tyto žadatele dokáže protlačit. On na oplátku dostane přihozenou zakázku pro svoji firmu. Svou nabídku prezentoval asi takto: „Pokud se domluvíme, ve středu mi předáte peníze, já donesu žádost o konkrétní byt na Merhautově 13, kterou podepíšete a následně 15. 11. je uzavírka sběru žádostí a 18. 11. je bytová komise. Potom od komise to bude trvat 30 dnů a přijde vám dopis, že jste dostal byt.“ Zajímavé bylo, že se mě snažil přesvědčit o tom, že nelže, a to tak, že mi ukazoval konverzaci s holkou jménem Erika Marková. Ukazoval mi jejich konverzaci na sociální síti. Ve středu, kdy jsme se měli setkat, měla být projednána na bytové komisi její žádost o byt, kterou zprostředkoval Gabriel. Protože se v této oblasti celkem vyznám, ptal jsem se na další schvalovací orgán, radu městské části, která následuje po komisi. V tu chvíli Gabriel nevěděl, co má říct, rozhodilo to jeho scénář a nakonec z toho vybruslil tak, že on se v tomto až tak nevyzná, protože tam nepracuje, ale zjistí to a následně mi dá vědět. Když jsem se ho ptal, jak dokáže přidělit byt, který není ani v nabídce městské části (každý měsíc městská část Brno – Sever zveřejňuje městské byty k pronájmu na své úřední desce), na tuto otázku odpověděl, že to nevádí, protože městská část může přidělit byt i tak. Nakonec jsme se s Gabrielem domluvili na schůzce ve středu 30. 10., opět na stejném místě a mělo dojít

k předání peněz. Gabriel mě svezl na zastávku šaliny. Hned, jak to bylo možné, jsem zavola Robinovi, ten hned spustil, jak je možné, že jsem s ním sedl do auta a odjel jsem pryč, byl strachy bez sebe. Řekl jsem mu svou polohu a během 10 minut oba kolegové dorazili, sedli jsme si do kavárny, kde jsem jim převyprávěl, o čem jsme se s Gabrielem bavili. Během konverzace jsme si ho začali “googlit”. Potom bylo vše jasné, je to známý podvodník, který se tím už vůbec netají. Má dokonce na svém facebookovém profilu úvodní fotku ve formě článku, který o něm vyšel v souvislosti s podvody. Robin ještě pro jistotu zavola své známé, která je v bytové komisi na Brně – Sever, zda tam náhodu má být projednávána Erika Marková. Samozřejmě se ukázalo, že ne! Tahle holka v tom jela s ním jako volavka. Nakonec jsme se shodli, že zajdu na policii a oznámím to. Vyšetřovatelé z Příční ulice mě ujistili, že pana Gabriela brzy čeká vězení, že je toho na něj tolik, že se o jeho další osud nemusíme obávat.

Co z toho plyne? Gabriel a jemu podobní sází na nelehkou životní situaci lidí, kteří hledají bydlení. Pod nabídkou splněného snu v podobě obecního bytu z lidí nakonec jen vysaje peníze a uteče. Pokud se sami setkáte s podobnou nabídkou, nedávejte nikomu peníze, je jasné, že jde o podvod! Nakonec bych rád citoval šéfredaktora těchto novin, který k tomuto příběhu dodal jedno trefné přísloví: „Jediné místo, kde najdeš sýr zadarmo, je v pastičce na myši.“ **Nikola Budai**
foto: Sabir Agalarov

komentář

Bulharská zkušenost

TOMÁŠ ŠČUKA

Jedním z velmi důležitých programů Evropské unie je Erasmus+. Jde o program zaměřený na podporu mládeže v Evropě v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a sportu. Rozpočet programu ve výši 14 miliard eur umožňuje více jak čtyřem milionům Evropanů cestovat, vzdělávat se a učit se kulturním rozdílům.

Centrum společného zájmu, nezisková organizace se sídlem v Brně vytvářející vzdělávací a občanské aktivity pro děti a mládež, participovala jako partner projektu Be the change (Buď změnou) na Youth Exchange v Bulharsku, zaměřeném na podporu mladých ambiciozních Romů, kteří přemýšlí o podnikání a svém vlastním byznysu. Celkem bylo zastoupeno 8 zemí EU, včetně skupiny z České republiky. Během devítidenního intenzivního programu jsme například prezentovali ve smíšených skupinách svůj byznys plán, rozpočet, získávání finančních zdrojů, strategii prodeje a marketingu, to vše na velmi slušné úrovni.

V Bulharsku jsem byl poprvé a musím říci, že Evropa má velké rozdíly týkající se životní úrovně lidí. Jako by se tu v 90. letech zastavil čas. Bulhaři jsou dle mého také velmi nacionální, což se odráží na společenském postavení Romů v této zemi. Z toho, co jsem tu během pobytu viděl, je pro mě život místních Romů na mnohem nižší úrovni, než je tomu u nás. I přesto musím říci, že jsou zde aktivní Romové mnohem houževnatější a vytváří přínosné věci. Jako příklad dobré praxe uvedu romského kováře Slavča, který vyrábí nože a jako jeden z mála místních Romů si i po pádu komunismu (1989) udržel své řemeslo, které ho dodnes živí!

Dále pak chci zmínit centrum Amelipe (místní romská organizace). Má velmi dobré výsledky, spolupracuje s více než 200 základními školami (výuka romské kultury a historie), má více než 100 zaměstnanců a roční rozpočet 1 milion eur. V samotném managementu organizace jsou Romové, což dle mého dokládá i jejich zaměření na skutečné potřeby Romů ve společnosti. Měnit výuku na školách v kontextu romské menšiny jako plnohodnotné součásti většinové společnosti je přesně to, co vede k většímu porozumění a lepším mezilidským vztahům. U nás doma mně takto úspěšné romské organizace velmi chybí. Naopak, v mnohých případech působíme ve velkých pro-romských organizacích na fadových místech, z nichž nemáme možnost udávat potřebný směr pro naše komunity a rodiny.

V České republice dnes máme mezi sebou dostatek expertů, kteří by se společnou prací mohli zasadit o nemalé věci prosazující potřebné změny pro naši komunitu. Osobní zkušenost života v romském prostředí je totiž tou hlavní přidanou hodnotou, na jejímž základě dokážeme snadno identifikovat bariéry a potřeby našich lidí. Na klíčových tématech bychom měli pracovat společně a vytrvale. Často tak ale nekonáme.

Práce výše zmíněné romské organizace Amalipe nás svými dopady na potřebné může významně inspirovat. Aktivní romská občanská společnost by se měla o své zkušenosti více dělit, a tím se i vzájemně obohacovat a propojovat. A to jak na národní, tak i evropské úrovni.

Paříkerav tumenge.

Chcete přispívat na naše anketní stránky? Ozvěte se šéfredaktorovi na romanohangos@gmail.com

V Polsku pochodovali neonacisté zatím v největším počtu

Varšavou šel zase průvod a hulálka: „Smrt nepřítelům vlasti. Bůh, čest, vlast. Velké katolické Polsko.“

Každou chvíli petardy, světlice (ač byly zakázané), symboly zaťaté pěsti. Těžko se ubránit pocitu, že to není film z 30. let o nástupu krajní pravice. Průvod dlouhý kilometr a půl, oficiálně 47 tisíc lidí. Jako loni, jako každý rok, už podesáté. Začínali s tisícovkou účastníků, loni jich tam už pochodovalo dokonce 200 tisíc.

Průvod teoreticky k uctění svátku nezávislosti, nejvýznamnějšího státního svátku Polska. Největší průvod ten den, akce, s níž si ten svátek Poláci nejvíce spojí. Jenže ho neorganizuje stát ani vláda, ale od začátku skupinky krajní pravice, nezakrytý neofašistické, neonacistické. Dokonce na jeho trasu a čas dostaly nedávno přednostní právo.

Ve Varšavě se nezávislost sice uctívala několika akcemi, od běhu dospělých po atrakce pro děti, kam

přišla spousta slušných lidí. Oficiální slavnost začala samozřejmě velkou mší za účasti celé vlády, prezident měl projev u hrobu neznámého vojína za přítomnosti nevelkého davu. Ale tou nejviditelnější, nejpočetnější akcí, jejíž obrázky už letěly do celého světa, byl ten národovecký pochod organizovaný silami, které jsou jinde považovány za margines společnosti.

Ústava jako politická provokace?

Jak je možné, že jim dnešní stát přenechá nejviditelnější část oslav státního svátku? Jaroslav Kaczyński a jeho strana, a také katolický klérus, už léta nechávají těmto silám volný prostor a skrytě je podporují. Vypustili z lahve džina a teď jim přerostl přes hlavu. Kaczyński se dlouho snažil zahrnout veškerou pravici, od centristické po tu krajní.

Myslel si, že když nechá extrému prostor, bude ho moci kontrolovat

a mít v něm část svého voličstva. Ale ona se mu vymkla z rukou, má ještě daleko radikálnější požadavky než on a funguje na něm už nezávisle. Díky jeho letité nepřímé podpoře se zformovala politicky a teď v říjnu, třicet let po pádu komunismu, se dostala poprvé do parlamentu, obdržela přes milion hlasů a má tam jedenáct poslanců. A díky výsledku dostane výrazný finanční příspěvek.

Letos se proto Kaczyński a jeho vládnoucí strana od jejího průvodu distancovali. Loni šli v čele, domnívajíce se, že tak otupí jeho agresivitu a přisvojí si ho – což se tehdy nestalo a dav hulálal svá hesla stejně, jako by tam prezident nešel. Ale zároveň letos vládní strana nezorganizovala nic, co by ten pochod počtem účastníků nebo vizuální silou přebilo.

Takže jsme mohli být i letos svědky největší akce krajní pravice v Evropě, kam podle zpravodajů

přijeli i neofašisté z Itálie a Španělska, prý bylo vidět i pár českých vlajek. A slyšet agresivní hesla a pokřiky pokrývající svým obsahem celé krajně pravicové výrazové spektrum.

Jednak protižidovská – v zemi, kde Židé už prakticky nežijí a kde jich v koncentracích zahynuly tři miliony, bylo slyšet: „Židé chtějí okrást naši vlast.“ Jednak o velkém Polsku: „Velké Polsko katolické“, výkřiky, že Vilnius (dnes Litva) a Lvov (dnes Ukrajina) jsou polské. Jednak proti Evropské unii, včetně spálení unijní vlajky.

A jednak ve velkém množství odkazující na katolictví: „Bez katolictví není Polsko“, „Chceme velké katolické Polsko“. Odkaz na katolictví je pro tyto extrémní síly jakýmsi svolávacím znakem, dodává jim pocit legitimacy, část církevní hierarchie je přímo podporuje, dokonce pro ně organizuje mše a poutě.

Zároveň šel ale Varšavou i jiný průvod, antifašistické levice, 20 tisíc lidí, tedy polovina toho pravického, na několika budovách se objevily transparenty typu „Náckové pryč“. A doprostřed nacionalistického pochodu se postavila skupina deseti lidí s velkým transparentem Konstytucja (ústava). Policie ji bleskurychle odstranila a protestující odtáhla.

V současném Kaczyňského Polsku je totiž slovo ústava považováno za politickou provokaci. Měl ho v Praze na konferenci pořádané Českým rozhlasem k třicátému výročí pádu komunismu na tričku i Lech Wałęsa, velký protivník současné vlády, poslední dobou ho v něm vídám velmi často. Signalizuje tak, kdekoli je pozván, že současný systém vlády jednoho muže a jedné strany začal v Polsku ohýbáním ústavy.

Petr Janyška
plus.rozhlas.cz

Vakeren romanes

televizija
radijos
internetos
filmos
perdal čhavore
perdal phureder
paramisi
daranutno filmes
pherasuno filmes
pal o dživipen
pal o holocaustos
vakeriben
hiri
moderatoris
bašaviben
kheľiben
giľavipen
buťi
buťakero
leňivo
goďaver
dilino

televize
rádio
internet
film
pro děti
pro starší
pohádka
horor
komedie
o životě
o holocaustu
rozhovor
zprávy
moderátor
hudba
tanec
zpěv
práce
pracovitý
líný
chytrý, moudrý
hlupák
Janko Horváth

Hlasové setkání Giľaven amenca

V sobotu 30. října v 18 hodin se v prostorách pohybového studia v Novém Jičíně konalo hlasové setkání s tématem folklórních písní za doprovodu akordeonu. Pozvání přijala akordeonistka Anežka Gebauerová, která vystudovala hru na akordeon na Janáčkově konzervatoři v Ostravě a na Hudební akademii Karola Szymanovského v Katovicích. V současnosti studuje skladbu a aranžování na Institutu jazzu na stejné hudební akademii. Působí zároveň jako učitelka na Janáčkově konzervatoři a na ZUŠ v Bílovci. Účinkuje na koncertech jako sólistka, ale také v rámci různých komorních uskupení umělečtí i nonartifiziální hudby. V roce 2013 např. vystoupila v rámci cyklu Jeunesses musicales s Janáčkovou filharmonií, v roce 2015 pak jako členka orchestru na festivalu Varšavský podzim.

Účastníci hlasového setkání si společně zazpívali lidové písně jako A já taká černá, Ach, synku synku, Ej lásko lásko nebo Dživočka. Cílem setkání bylo uvědomění si návratu k sobě samým skrze vnitřní hlas, který člověk přestal používat. Díky hudbě a síle hlasu se lidé mohou navrátit zpět ke kořenům, které ztratili.

„Celkově tento kurz hodnotím jako velice dobrý nápad. Zpěv a hudba obecně má velkou schopnost uvolňovat napětí a pozitivně působit na náladu. Takový pocit jsem měla i z účastnic. Ze začátku se rozhodně projevovaly méně než ke konci setkání,“ sdělila své dojmy ze setkání Anežka Gebauerová.

Pozitivní byly i ohlasy dalších účastníků:

„Uvědomila jsem si větší prožitek zpěvu, když se k hlasu přidá nějaký hudební nástroj.“

„Jsem ráda za to, že jsem mohla být součástí tohoto zajímavého kreativního setkání, moc mi to dalo.“

Veronika Kačová

Média o Romech

Žijeme ve virtuálním světě, v době internetu se informace šíří téměř rychlostí světla.

Život našeho etnika má v médiích zvláštní postavení, cokoli se stane v romských rodinách, cokoli udělá špatného Rom, je okamžitě ve zprávách a mluví se o tom. Veřejnost zná jen ty špatné lidi z našich řad, o tom dobrém se málokdy píše nebo hovoří.

V romských médiích se pohybují dost dlouho na to, abych mohl bilancovat. Když jsem kdysi pracoval v romském týdeníku Romano kurko, pravidelně mi psali čeští čtenáři a vyzývali naši redakci, abychom poukazovali i na romskou kriminalitu. Žádná taková není, neexistuje. Existují jen pachatelé trestných činů. Na barvě nezáleží, kdo poruší vědomě či nevědomě zákon, zaslouží si trest.

Majorita, a zejména média, s oblibou poukazují na vysokou kriminalitu Romů, což není pravda. V každém národě či etniku jsou lidé dobří a ti druzí. Je třeba si uvědomit, že i bílí páchají zlo, kradou, tunelují, přepadávají atd. Nelze paušalizovat, házet všechny do jednoho pytle. Je nutné rozlišovat. Mezi námi je řada slušných lidí žijících normálním způsobem života. Média s oblibou hovoří jen o tom špatném, a to je zlé.

Zvyšují si tím svůj náklad, svou čtivost a sledovanost. Nelze se divit, že hodně občanů vidí a posuzuje Romy jen z této stránky. Zvláště na internetu je možnost si „vylejvat zlost“ na všechny z nás. Podle toho pak máme všichni zdarma léky, vstup na koupaliště, elektřinu neplatíme a jiné nesmysly. Lidé těmto lžím věří a rozšiřují je dál.

Jak se proti tomu bránit? Neznám recept, dnešní doba fandí zlu, nenávisť a předsudky rozšiřují právě ta média, která nic jiného neumí.

Génius jako byl Albert Einstein kdysi prohlásil: „Snazší je rozbít atom než předsudek.“

Jan Horváth

Romská krev je jako sportovní auto. Málokdo ji umí ovládat

Václava Siváka není třeba dlouze představovat. Je to první Čech v dějinách světového kickboxu, který získal titul Mistra světa podle verze WAKO. Zápasí i v jiných bojových stylech jako je Muay Thai a K-1. Sociální sítě považuje za velice důležitý nástroj propagace svých schopností, cvičí dvakrát denně, volný čas tráví se svojí přítelkyní. Kromě toho, že je to skvělý bojovník, je i hrdý na svůj romský původ. S odstupem tři týdnů po mistrovství jsme se Vaška zeptali, jaké je to být mistrem světa, co všechno se po vítězství změnilo ve vztahu s okolím a jaké má plány do budoucna.

Vašku, v 80. letech určitá část dětí sledovala na VHŠkách filmy s Bruceem Lee, Jacky Chanem a Arnoldem Schwarzeneggerem a přála si stát se neporazitelnými kiborgy a ninji. Kteří hrdinové, respektive superhrdinové, inspirovali odmala tebe na cestě bojovníka?

Představ si, že přestože jsem o pár desítek let mladší, tak i mě odmal inspiroval právě Bruce Lee. Každý den jsem se díval na jeho filmy místo pohádky. Dokonce, když jsem byl malý, tak tuším, že v Cesť Draka Bruce jedl polívky, aby se stal silným. Pak i já jsem běžel za mámou a nutil ji, aby mi uvařila co nejvíce polívky, abych byl stejně silný jako Bruce Lee. Ano, ovlivňovali mě filmové hrdinové, ale záhy jsem zjistil, že život není film a realita je taková, že člověk se opravdu musí poprat s gravitací, aby tady něco dokázal. Ve rvačkách lidi neodlétají od tebe jako ve filmu na pět metrů. Ale jak už většina lidí ví z mých rozhovorů v médiích, hlavním superhrdinou, který mě vedl a inspiroval, je můj táta.

Tak zrovna Bruce Lee ve svých filmech často ztělesňoval bojovníka za práva slabších a utlačovaných. Uvědomoval sis tento lidskoprávní rozměr jeho počínání? Necítil

ses někdy jako Rom v podobné situaci v životě?

Jak říkám, realita není film, to jsem si začal uvědomovat poměrně brzy. Ale ano, vždy jsem stál, stojím a budu stát na straně slabších. Nesnáším agresi, nemám rád, když se někdo nad někým povyšuje nebo vysmívá. Jako Bruce Lee jsem se v Ostravě nikdy necítil, ale cítil jsem se vždy jako Vašek Sivák, a to bohatě stačí (směje se). Zastávám se všech slušných lidí, nejen Romů, když jsou ohrožení nebo poniženi.

Jaké to je, si s odstupem několika týdnů uvědomovat, že jsi mistr světa, a nejen tak nějaký, ale první v dějinách českého kickboxu?

Je to krásný pocit, samozřejmě. Ale už se trochu nudím a mám v hlavě další plány. Strašně jsem se chtěl stát mistrem světa, teď to mám za sebou a už si to tolik neuvědomuju. Už se dívám do budoucnosti a chci víc. Ale líbí se mi, že se pro určitou část Romů a lidí z majority postupně stávám ikonou, která uvlivňuje postoje ostatních. To chci.

Co znamená chtít více ve tvém případě? WAKO v kickboxu je přeci úplně nejvíc?

Ano, je to nejvíc, ale v amatérském ringu. Teď mě čeká získat světové tituly v profiorganizacích jako je Glory, One Championship. Mám určité sny, které chci zrealizovat ve světě MMA. Chci se stát světovou jedničkou na této platformě. Čeká mě spousta práce.

Na fotografii, která obletěla svět po tvém vítězství, máš na ramenou romskou vlajku. To byl tvůj nápad?

Ano, já jsem opravdu hrdý na svůj původ a svoji krev považuji za jednu z nejdůležitějších ingrediencí svého úspěchu.

Z doslechu a z tvého rozhovoru pro Romea.cz vím, že ses rval jako

malý. Mnozí se rvali. Ale mě zajímá, jestli ses rval jeden na jednoho a pokud tvůj protivník šel na zem, jestli jsi ho pak nechal být?

Ano, děkuji za tento dotaz. Já už se ale opravdu nervu a vyhýbám se jakýmkoliv problémům. Nemám to už vůbec zapotřebí. V dětství, když se něco stalo, tak ano, vždy jsem se rval férově a nikdy nekopal do ležícího člověka. Uměl jsem vyřešit problém takřka “z jedničky”. Poměrně nedávno se tady řešila situace, jedna velmi hlučná romská rodina se mě pokusila udat na policii za něco, co jsem ani neprovedl. Někteří lidé prostě ostatním závidí úspěch, to tak bohužel chodí. Někteří provokují na sociálních sítích, víš, někteří se chtěli ukázat venku, tak mě vyzývali na souboj. Stává se to i dnes, poté, co jsem vyhrál mistrovství světa, některé lidi to nenechává klidně spát. Já na to už ani nemám čas odpovídat a spíš začínám získávat nadhled.

Mohl bys čtenářům povyprávět, jaký je obyčejný den Vaška Siváka?

Já mám teď před sebou další tři profizápasy. Na svůj nejbližší boj s Thajcem jsem již upozornil i na sociálních sítích. Čili nic se v mém režimu nezměnilo, ale spíš se udržuji v kondici. Cvičím každý den dvakrát denně. Ráno vstanu, jdu na bojový trénink, který trvá asi dvě hodiny, najím se pořádně, jdu ven s přítelkyní, pak opět na trochu jiný, spíše kondiční trénink, opět se najím, pak večer si buď jdu do sauny nebo zaplavat nebo zaběhat a pak jdu opět za přítelkyní. Dnes jsem měl trénink zaměřený na výbušnost, na sílu. Postoje mě učí Petr Mahr v Hamrgymu v Ostravě, v Praze trénuji pod vedením Viktora Petrlíka v jednom z nejlepších pražských klubů Lanna Gym. Na sparringy chodím do Boxing klubu v Ostravě, teď opět začínám trénovat s Radimem Hlavatým, to je

můj tréner boxu. Mám dva kondiční tréneři, Dalibora Pudicha a Tomáše Bystroně, se kterým spíš jedu Cross fit a fyzickou, mám maséra. Je za mnou velký tým profesionálů a za to jsem vděčný. Svět se mi otevřel a já mám k dispozici všechno, co potřebuji ke svému rozvoji. Jak jsem se již zmínil, budu teď mít tři profizápasy, jeden v Ostravě s Thajcem, jeden v Bratislavě, pak si odpočinu na Vánoce a po Novém roce letím do Thajska na soustředění na měsíc a tam mám další zápas s Thajcem.

A co mediální pozornost vůči tvé osobě? Vzrostla ode dne vítězství v Sarajevu?

Ano, někde jsem četl, že jsem měl málo mediální pozornosti. Já si to opravdu nemyslím. Měl jsem dva rozhovory pro Českou televizi, byli tady lidi z Mladé fronty, z Romei, z jiných médií, teď jsi tady ty. Instagram mi silně vyrostl. Sociální sítě považuji za důležité, protože tam jsem se svými fanoušky v přímém

kontaktu a to je úplně nejlepší, co může být. Já děkuji českým i romským médiím za pozornost a těším se na další spolupráci.

Hodně mluvíš o svém tátovi, ale co máma, jak ona vnímá tvoji cestu bojovníka?

Máma mě vždy spíše tlačila do studia a díky ní jsem schopen zkombinovat studium na střední škole s profesionální dráhou bojovníka. Máma se se mnou učila, když jsem byl malý, hnala mě do školy. A můžu říct, že to pro ni nebylo jednoduchý. Já jsem byl a stále jsem typický představitel současné “cikánské” mládeže, jsem vybušný, temperamentní a může se stát, že svým emocím dávám přednost před racionálním řešením problémů.

Co bys na závěr doporučil mladým čtenářům Romano hangos? Snažte se držet na uzdě, Romové. Cikán, když se naštve, tak nezná míru. Nevadí mu, že půjde za své jednání do vězení a že kvůli jeho

výbušné povaze bude trpět spousta dalších lidí včetně jeho rodiny. Cikáni nechtějí chodit do školy, protože raději chtějí dělat to, co je baví a naplňuje. A to je hudba, sex a hezký věci. Je to skvělý na jednu stranu, ale nebezpečný na druhou. Vše má mít své místo v životě člověka. Je potřeba najít v sobě síly a kontrolovat se, být zodpovědný za život svůj a za životy těch, kdo tě milují a na kom ti záleží. Když nebudu v pořádku já, nebudou v pořádku ani lidi okolo mě. Ve výchově malých romských dětí mnohem větší roli než škola hrají rodiče. Můj táta mě tlačil do sportu a máma do školy a já ti s rukou na srdci říkám, že už v mém životě byly překážky, kvůli kterým bych i sport i školu neraději položil a šel po šikmé ploše dolů. U Romů je to všechno o rodičích. Romský rodiče ale často své děti nezvládají, mávnou nad nimi rukou a nechají je plavat. Jenže ony pak plují špatným směrem.

rozhovor vedl Sabir Agalarov
foto: Sabir Agalarov

O medija pal o Roma

Dživas andre virtualno luma, andre vrama internetos, kaj o lava prastan igen sig.

O dživipen pal amaro nipos hin andro medija zorales terdo, te pes vare-so ačhel ko Roma, te o Rom vareso nalačho kerđas, maj pes pal oda vakerel andro hiri. O manuša prindžaren ča kolen phujen, pal o lačhe Roma ňikhaj navakeren.

Andro romane medija kerav but berša, ta džanav pal soste vakerav. Sar keravas andro romane nevipena Romano kurko, ta mange čhinenas o gadže, soske na irinas pal oda, hoj o Roma čoren. Pal romaŋi kriminalita. Nisavo ajso nane, hin ča manuša, so čorkeren. Jekh, či parno vaj kalo. Ko čorel, majinel te chudel trestos.

E majorita rado sikhavel pr'oda, hoj o Roma čoren, nane oda čačipen. Andre sako nacija či nipos hin manuša lačhe the nalačhe. Kampel te phenel, hoj the o parne čoren, murdarkeren, chochaven. Našt'i sakones te čhivel andro jekh gono. Kampel te ulavel. Maškar amende hin but the but nipi, so dživen mištes sar kampel. O medija narokom vakeren ča pal oda nalačhipen.

Ča vaš o love, so zaroden, so nekbuter len te cinen o manuša a peskeri chol'i čhiven pro savore Roma. Avka amen savoren hin hjaba o draba, te land'ol phiras hjaba, o vilaŋis napot'inas, so jekh aver. O nipi oleske paťan u den oda dureder.

Sar olestar avri? Nadžanav, adadžives pes bararel ča o bengipen, chochaviben, mariben či phujipen.

O baro goda'aver manuš, o Albert Einstein varekana phend'as: „Lokeder hin te phagerel o atomos sar o chochaviben.“

Jan Horváth

Romové v českých médiích

Pokud máte doma televizi a sledujete, co v ní je, není divu, že najdete jak pozitivní zprávy, tak negativní zprávy, o Romech, o světě, o planetě, o počasí, o sportu, o kultuře atd. Každý z vás má v oblíbě něco, co rád sleduje. Časem se z toho může stát i váš zvyk. Myslím si, že televize může škodit, pokud je toho moc. Vždy je dobré vědět, co vám televize dává, kam vás posouvá, jak vás vzdělává nebo jak vás dělá šťastným. Většina Čechů a Slováků stráví u televize cca 3,5 hodiny denně. Já osobně televizi už dávno nesleduji a ani nemám potřebu ji nějakým způsobem vyhledávat. Kdyby si raději lidé přečetli 50 stran nějaké dobré knihy, hráli si s dětmi, šli se projít nebo si jen popovídali s rodinou, věřím, že by neměli tolik starostí s tím, co dávají v televizi.

K tématu Romové v českých médiích chci říct tohle. Romové byli, jsou a budou pro média vyhledávanou skupinou. Televize a její pořady, zprávy, informace o Romech, jsou především byznys. Stále se potvrzuje to, že česká média podporují negativní stereotypy o Romech ve společnosti.

Ale najdeme i pozitivní zprávy, reportáže o romské společnosti, třeba oslavy Mezinárodního dne Romů, který se slaví 8. dubna, dále potom živé vysílání z různých festivalů a událostí v České republice, například mezinárodní festival Khamoro, tradiční romská pouť v Olomouci. V neposlední řadě můžeme být všichni hrdí na konkrétní úspěchy romských osobností prezentovaných v médiích, např. vítězství Miss České republiky Nikolý Kokyové, vítězství Václava Siváka, který obdržel titul na mistrovství světa v kickboxu a nedalo se přehlédnout ani zviditelnění úspěchů romského umělce Tomáše Kača.

Pozitivní témata v TV o Romech jsou: filmy s romskou tematikou, kultura, vzdělávání, sport, umění, hudba, úspěchy romských sdružení...

Negativní témata v TV o Romech jsou: bydlení, kriminalita, zaměstnanost, sociální politika, rasové násilí, gamblerství, dluhy a exekuce, diskriminace...

Pokud jde o internet, nelíbí se mi, jak lidi veřejně nadávají na internetových diskuzích o daném tématu, které se objeví. Vzniká potom hádka komentářů mezi lidmi a obecně napětí ve vztazích mezi lidmi. I my, jako čtenáři, tomu, co si přečteme, dáváme sílu nebo energii.

Kolik se dostává prostoru v médiích politikům a kolik dostávají Romové, to však já a možná ani vy sami nevíte. Je to, jak už jsem napsala, byznys. Moderátoři mají svá kritéria a pravidla, která musí dodržet, ale věřím, že se najdou i takoví, kteří, i přesto, že to ví, tak zasahují do soukromého života člověka, kterého si pro práci vybrali. Média potřebují co největší sledovanost. Proto moderátoři někdy nerespektují hranice a zasahují do soukromí nebo deformují mediální obraz. Všichni víme, že záleží na tom, jakým způsobem popíšeme danou událost nebo osobu.

Média jako je televize nebo bulvární noviny a časopisy často sledují pasivní lidi, kteří nekriticky přijímají všechno, co jim média naservírují. Tito lidé si myslí, že když budou sledovat média, tak jsou v obraze a mají určitý životní styl. Naopak potom kritizují a utočí na lidi, kteří média nesledují. Tito lidé nemají vnitřní motivaci hledat pravdu, ale jejich motivací je hledat senzace, negativní události, katastrofické scénáře nebo lži, protože negativní emoce, které tímto způsobem získávají, naplňují jejich prázdný život. Je to neochota a lenost něco na sobě změnit a podívat se reálně na vlastní život.

Veronika Kačová

www.romea.cz

informační portál o světě Romů

Me nasom Rom

(Čačikano vakeriben andal o berš 1960)

„S’oda me kerd’om? Sar šaj me somas ajso dilino? Sar the soske man zaphend’om miro romipen? Hi, vaš o futbol’is, avka igen kamavas o futbol’is, buter sar mira da, buter sar miro dživipen! Nič nasas vaš mande mištes, čak o futbol’is, te denašel pal e lobda, the vaš soske? Vaš ňisoske! Me kamavas te khelel, no jon man nakamenas. S’oda sas? Kaj sas e čiba? Andre mande, bo manuš le kale mujeha, manuš kala cipaha, so dživel maškar o gadže, natromal te kerel baripen, kaj te les sako prindžarel, kaj pestar kerel feder manušes! Natromav mange te kerel oda, so mange hin pro jilo, oda čak šaj keren o parne manuša!“

Somorutno phuro manuš bešel andro parkos pre lavica, the leperel pre peskro dživipen, so jov predžid’iľa. Leskere jakha dikhen pro cikne čhavore, sar pes bavinen la lobdaha, bavinen mištes o futbol’is. Adaďives hin savoro avresar, manuš šaj kerel peske, so kamel, aľe anglader? Sar oda sas? Kana oda pes ačhiľa?

„No čhavorale, akanak man šunen! Navakerkeren ajci,“ bare hangoha o učitel’is vičinel pro čhavore. Ačhile savore cicho.

„Savore čhaja peske bešen pre lavica, the o čhave, čak o Ferkus Tonka na, tumen terđ’ona andro šoros, kidava tumen avri andro futbol’is, ačhaľon mange?“

„Hi!“ Savore čhave vičinde, čak o Ferkus ačhiľa somorutno, leskero jiloro ačhiľa šudrardo. Chudľa pes te phučel ko učitel’is. „Učitel’is, soske me na? Kana the me som čhavo...“

„Na, tu na, beš tuke paš o čhajal“ Baro asaviben o čhavore keren. Le Ferkuske nadžal pro dumišagos, soske jov na.

„Učitel’is, me džanav mištes te bavinel o futbol’is...“

„Oda hin čačipen, džanes mištes, aľe the oda hin čačipen, hoj o riad’itel’is oda nakamel te domukhel, kaj te amenca bavines. Imar tuke beš, the ačh cicho.“

O Ferkus ačhiľa cicho, the bešťa peske. O učitel’is avri kidel o nava le čhavoreng, o Pavlos džal ko Ferkus, the cichones leske phenel: „Našt’ik amenca bavines, bo tu sal Rom, džanes?“

„Na, me nasom Rom...“ zavičinda o Ferkus. Savore pre leste dikhen.

„Hi, tu sal Rom, amen prindžaras tira fajta!“

O Ferkus nadžanel, so kempel te phenel, igen kamel tiž te bavinel o futbol’is, avľa leske pre god’i, kana o phureder khere vakerenas. Mušinel te chochavel, bo kamel te džal tiž andro oddilos.

„Me nasom Rom, amen sam ungriko fajta, me ko Roma nadžav!“ zaphend’a pro romipen.

Savore preačhile te vakerel, the o učitel’is. Šunel, so vakerel o Ferkus, ačhiľa leske pharo pro jilo, sajinel le čhavores, no jov džanel, hoj savore učitel’a nadomukhena, kaj te avel maškar o gadžikane čhavore romano čhavoro. Lengere dada the daja nakamen le Romen. Oda imar hin but, hoj andre trjeda hin maškar lengere čhave o romano čhavo!

„Ačh cicho, Ferku, me džanav, hoj tu mištes bavines o futbol’is, aľe natromas amenca te bavinel. Akanak ačhen savore cicho, džas dureder.“

Savore ačhile cicho. O Ferkus duminel, s’oda hin, soske jov našt’ik tiž bavinel lenca. Dešujekhberšike čhavoreske nane ajci god’i, naachaľol oleske, s’oda hin. Čak leske džal pre god’i, so bi kerelas, kaj te šaj lenca bavinel o futbol’is. Jov hin lačo čhavoro, načorkerel, kerel savoro, so leske phenen, talam oda nane ajci, kaj te avel savoro mištes. Nadžal leske andro šero, soske o Roma natroman, the o gadže šaj savoro keren? The jov džanel igen te bavinel o futbol’is, feder sar o raklora, the del goli. Pal calo drom, sar džal khere, rovel, leskere jakha hine lole le rovbinstar.

„Miro čhavoro, so pes tuke ačhiľa, so sal ajso rovľardo?“ phučel lestar e daj, sar avľa andro kher.

„Mamo, nakamen man te lel te bavinel o futbol’is, bo som Rom.“

„Joj, miro somnakuno čhavo, oda nič...“

„Joj, mamo miri, me igen kamav o futbol’is te bavinel,“ oblapinel la da.

„Miro čho, oda nane ajso baro...“

„Hin, soske pašľos pro haďos? Sal nasvaľi?“

„Hi, miro čho, mušines te pomožinel le dadeske, me adaj dugones naavava, hin man džungalo nasvaľipen.“

„Mamočko, tu kames menge te merel?“

„Oda me nakamav, aľe avľa miro časos...“

„Joj mamo, me nakamav oda časos, aňi o futbol’is, aňi e daj, oda hin igen namištes! Me nakamav!“ O čhavoro pale rovel.

Pregel’a jekh čhon. O Ferkus hin igen somorutno, andre škola imar narado phirel, džanel, hoj les nakamen. Pre futbol’is počoral phirel te dikhel. Leskeri daj hin imar namištes. O Ferkus daral, hoj imar merela. Andre škola le čhavoreng phenel, hoj hino Ungro, duminel, hoj les lena maškar peste te bavinel.

Andre škola aviľa nevo terno učitel’is. Ada manuš pro Ferkus dikhel lačhe jakhenca. Dikhel, sar bavinel o futbol’is, kamel les te del andro oddilos. Del but zor vaš o Ferkus, no oda nič nane. O riad’itel’is the o aver učitel’a nadomukhen, so kamel o nevo učitel’is. Adaďives leske mušinel te phenel o čačipen. Nane leske mištes, sajinel le Ferkus.

„Šun man, Ferku, mušinav tuke te phenel vareso. Cali škola nakamel, kaj tut te lav maškar o čhavore te bavinel, nakamen romane čhavores,“ phenel somorutnes.

„Me nasom Rom, amen sam ungriko fajta...“

„No hi, hin tut kaľi cipa, nazaphen tiro romipen, Ferku. Jekhvar aveha baro futbol’ista, aľe na akanak.“ O Ferkus šund’a avri o god’a ver vakeriben le učitel’istar, no naachaľol. Nadžal leske andro šero, soske šaj aver u soske našt’ik jov? So andro dživipen mek našt’ik kerela vaš e kaľi cipa? Oda leske jekh, jov duminel čak pro futbol’is.

„Kana merela miri daj, sar džava pro parušagos? Odoj avaha but Roma, te man dikhena o raklore, napaťana, hoj som Ungro. Kerava man nasvaľiske, o dad man mukhela khere, la daha man odkidava khere. Pale mange paťana, sar man nadikhena, the šaj bavina lenca o futbol’is...“

Irena Eliášová

Romové nepožadují svá práva.

Proto nás lidé ignorují

Ciprian Necula

foto: Petrut Calinescu

Každý v Rumunsku si přesně pamatuje, kde byl v různých okamžicích revoluce v prosinci 1989. Ale když přijde na to, co si v té době o tom všem mysleli, už to není tak jasné. Ciprianu Neculovi bylo deset let a znamenalo to pro něj sex a banány.

Když Nicolae Ceaușescu padl, dospěli v jeho domě řekli dětem, že teď budou všichni dostávat banány – což byla ve východním bloku exotická vzácnost. Krátce po tom, co byli Ceaușescu a jeho žena na Štědrý den popraveni, se děti zamkly v obývacím pokoji a dívaly se na erotický film Emanuela z roku 1974, který se vysílal na dřívě uselě a prudérní státní televizi.

„Bylo to úžasné,“ směje se Necula. Při pohledu zpět je podle něj jasné, že nikdo nevěděl, co svoboda znamená. Nikdo také netušil, že se blíží revoluce. Když 9. listopadu 1989 padla berlínská zeď, byl to pro Rumuny jen další obyčejný den. V Ceaușescuově Rumunsku strana nedebatovala s lidmi u kulatého stolu o dalším postupu jako ve všech ostatních východoevropských komunistických státech. Revoluce tady vypukla náhle, z čistého nebe. Nikdo na ni nebyl připravený, ani na to, co přišlo potom.

Necula dnes provozuje platformu Aresel, která pomáhá rumunské romské menšině porozumět své síle a používat ji. Při sčítání lidu v roce 2011 tvořili Romové 3,3 procenta populace země. Ale vzhledem k tomu, že mnoho Romů se ke svému etniku nehlásí, se Necula domnívá, že Romové by mohli tvořit až deset procent obyvatelstva. Mezi 329 poslanci v parlamentu je ovšem Necula jen jedním ze dvou.

Mnoha Romům revoluce rychle zhořkla. Zejména v 90. letech byli terčem častých, etnický motivova-

ných útoků. Za komunismu byl otevřený rasismus potlačován. Teď už tomu tak není.

Jedním z prvních Neculových zaměstnání bylo shromažďování pracovních nabídek, včetně těch od Ministerstva práce, ve kterých se doslova psalo „Žádní Romové“. Se svým týmem byl vyslán na zahraniční ambasády ve snaze získat mezinárodní podporu. Když se všichni Rumuni začali potýkat s tím, co vlastně svoboda znamená, Romové zjistili, že mnoho jejich spoluobčanů ji chápe tak, že už mohou neomezeně „vyjadřovat svůj rasismus“.

Ceaușescuovo Rumunsko bylo nelítostnou diktaturou. Ale za Ceaușescua měli Romové práci a základní zabezpečení jako všichni ostatní. Když se ovšem staré hospodářství začalo rozpadat, Romové přišli o práci jako první. Zvyšovala se segregace a odsouvání na okraj společnosti, ale zároveň se začaly objevovat první romské organizace občanské společnosti. K nejtěžším bitvám, které musely vybojovat, patřilo zavedení oficiálního označení Rom místo hanlivého „tigan“, neboli „cikán“. Bylo to obtížné, protože mnoho Rumunů se domnívalo, že vzhledem k podobnosti obou názvů bude docházet k zaměňování s těmito „podřadnými lidmi“, jak říká Necula.

Některé z těchto bitev byly úspěšně vybojovány, protože se Rumunsko snažilo přesvědčit Evropskou unii a mezinárodní společenství o svých demokratických principech.

Po třech desetiletích od revoluce je ovšem situace různá. To platí pro všechny Rumuny, ale pro Romy zvlášť.

Mnozí Romové jsou na tom mnohem lépe než dřív a začíná se objevovat malá romská střední třída.

Ale mnohem víc jich zůstává zoufale chudých, někdy nemají ani úřední dokumenty, které potřebují k zajištění základních služeb, včetně zdravotní péče. Vstup Rumunska do Evropské unie v roce 2007 na druhou stranu umožnil Romům legálně vycestovat za prací do zahraničí, což znamená příliv peněz domů.

Romské organizace jsou aktivní, ale jejich činnost se někdy ukazuje být dvojsečnou zbraní. Podle Neculy, který býval státním tajemníkem na Ministerstvu pro evropské fondy, je problém v tom, že když romské skupiny organizují pro děti vzdělávání po škole nebo zavádějí vodovod do romských oblastí, kde nikdy nebyl, na představitele místní správy – kteří by měli tyto činnosti dělat v první řadě – je vyvíjen menší tlak, aby plnili své povinnosti.

Některé věci se ale mění k lepšímu. Letos se objevilo video s řidičem minibusu, který bije romskou matku s dítětem v náručí poté, co je odmítl vzít do autobusu. Když zavolala na tísňovou linku, aby útok nahlásila, operátor ji začal nadávat, protože je Romka. Podle Neculy pak většina médií tento incident pravdivě prezentovala jako rasový skandál, což by se dřív nikdy nestalo.

Když prezident v lednu vyznamenával deset židovských přeživších holocaustu, Necula a další mu napsali a požadovali, aby ocenil i přeživší z řad Romů. Brzy následovala omluva a vyznamenání pro skupinu Romů.

„Uvědomil jsem si, že nepožadujeme svá práva,“ říká Necula. „Proto nás lidé ignorují. Proto o nás lidé prostě nemluví nebo o nás mluví negativně – protože nejsme dost aktivní!“

Na rozdíl od Maďarů, kteří představují další velkou menšinu v Rumunsku a vždy hráli důležitou politickou roli, Romové nikdy žádnou takovou roli nehráli. Lidé se obecně považují za Romy, ale vždy byli chudí a rozdělení a nikdy se jim nepodařilo proměnit svůj počet na politickou sílu.

Pokud Necula prosadí svou, brzy se to změní.

Tento článek byl převzat z webových stránek Open Society Foundations, kde byl zveřejněn 31. října 2019 s titulkem „Když padla zeď“.

Open Society Foundations

Pravicoví extremisté chystali v Polsku útok po vzoru Breivika

Teroristický útok po vzoru Andersa Behringa Breivika chystali stoupenci krajní pravice. Cílem měli být lidé islámského náboženství žijící v Polsku. Zprávu přinesl server manipulátoři.cz.

Důstojníci Agentury pro vnitřní bezpečnost (ABW) zadrželi dva teroristy, kteří měli připravovat útoky pomocí výbušnin. Podezřelí byli zadrženi ve Varšavě a ve Štětíně.

Polská televize TVP informuje, že policie u pachatelů našla výbušniny, které následně musela zničit

na vojenském cvičišti. „Zadržení jsou výsledkem informací dřívě shromážděných Agenturou pro vnitřní bezpečnost. Cílem bylo zadržet lidi islámského náboženství bydlící v Polsku,“ řekl pro zpravodajský server Onet.pl mluvčí Stanisław Żaryn.

Polská TVP doplňuje, že kromě výbušnin měly být použity i střelné zbraně.

Právě stoupenci krajní pravice v pondělí pochodovali Varšavou. „Velké Polsko, katolické!“ křičel do

mikrofonu na začátku pochodu jeden z jeho hlavních organizátorů Robert Bąkiewicz. V ostrém vystoupení kritizoval vedení varšavského Muzea dějin polských Židů i „neomarxistické elity“. Pustil se také do kritiky katolické církve, která podle něj nemá dost kuráže, a prohlásil také, že levicové mediální a politické elity zamlčují, že „Židé chtějí oloupit naši vlast“. „My chceme Boha,“ hřímá na závěr svého vystoupení.

Jan Cemper
manipulatori.cz

Škola je alfa i omega všeho v životě

„*Moji rodiče byli striktnější ve výchově, což znamenalo mít jasná pravidla, která se musela dodržovat. Vše bylo ještě více umocněno tím, že jsem dívka. Rodiče věděli, co je správné a za to jim mohu jen poděkovat. Jejich výchova byla pro mne dobrým startem do života. Na své dětství ráda vzpomínám,*“ říká v rozhovoru pro Romano hangos sociální pracovnice Ester Džurbanová, která pracuje v NZDM, zařízení pro děti a mládež v Lipníku nad Bečvou. Má bakalářský titul na Univerzitě Palackého – obor sociální práce a sociální politika. Žena, která druhé motivuje a ukazuje směr, jak se v životě posouvat a nezustat na jednom místě. Je komunikativní, ráda pomáhá druhým a nemá ráda nespravedlnost.

Ahoj Ester, je mi velkým potěšením tě čtenářům Romano hangos představit. Jak se máš?
Děkuji, dobře.

Odkud pocházíš a kolik ti je let?
Pocházím z Lipníka nad Bečvou a je mi 38 let.

Jaké jsi měla dětství?

Řekla bych, že zcela normální, jako každé jiné dítě. Možná oproti téhle době pestřejší. Cílem nebylo co nejdéle být na sociálních sítích, ale co nejrychleji splnit své povinnosti a trávit čas venku s kamarádkami. Moje rodiče byli striktnější ve výchově, což znamenalo mít jasná pravidla, která se musela dodržovat. Vše bylo ještě více umocněno tím, že jsem dívka. Rodiče věděli, co je správné a za to jim mohu jen poděkovat. Jejich výchova byla pro mne dobrým startem do života. Na své dětství ráda vzpomínám.

Jak tě rodiče podporovali ve studiu a jak se ti ve škole dařilo?

Rodiče mne vždy motivovali ke studiu, v tomto směru byli neoblomní. Mamka byla ta, která se se mnou hodiny učila a oba rodiče byli mou velkou oporou. Všeobecně jsem měla ve svém studiu štěstí na dobré lidi, kteří mne podporovali. Od základní školy až po vysokou školu. V této době mám vystudovaný bakalářský titul na Univerzitě Palackého – obor sociální práce a sociální politika. Těžko říci, zda to, že mne škola bavila a cítila jsem, že je přirozené studovat, posouvat se v životě dál a mít ambice, bylo jen výchovou, nebo lidmi, se kterými jsem trávila čas (v kolektivu, ve škole apod.), kteří mne podporovali. Myslím, že obojí byla skvělá kombinace, kterou potřebuje každý Rom, aby mohl studovat a stanovit si vyšší cíle.

Určitě ses během studia setkala s negativní reakcí vůči své romské identitě. Jak ses s tím poprala a s kým jsi to následně řešila?
Faktem je, že na základní škole bylo horší být Romkou. Děti dokázaly být občas opravdu zlé, nicméně mezi pedagogy se našli tací, kteří si dokázali udělat pořádek a nepodporovat rasistické chování spolužáků. Ale měla jsem i spoustu spolužáků, kteří chování ostatních odsuzovali a byli naopak mou oporou. Na střední a vysoké škole to bylo spíše o překvapení, očekávání ze strany studentů i profesorů. Ale také podpora a motivace. Pokud došlo k negativ-

ním situacím směřovaným na mou osobu, tedy na mou etnicitu, snažila jsem se ze začátku vysvětlovat, poté ignorovat a konečná fáze bylo neskutečné naštvaní, což bylo nakonec asi největší pozitivum, protože to byl hnací motor něco dokázat, někam se v životě posunout. Mou vrbou byla moje mamka, která mě vyslechla a dokázala použít slova, která mne povzbudila.

Jaké máš povolání a jak se o něm dozvěděla?

Pracuji v NZDM zařízení pro děti a mládež jako sociální pracovnice. Dozvěděla jsem se o něm prostřednictvím kolegyně ze stejného oboru.

Jak tě povolání naplňuje a co ti dává?

Moje povolání je mnohdy poslání, které málokdy končí pracovní dobou. Mám velice tolerantní děti a manžela, dokáží pochopit i mnohdy nadstandardní nasazení. Pracuji s dětmi a mládeží, což je sekundární působení na danou skupinu v počátku jejich vývoje. Základní složkou je preventivní, motivační, informativní působení a mnohé další, které může být u dětí a mládeže v určitý moment stěžejní ve vývoji a nastavení si svého směru v životě. Co mi to dává? Těžko říct, pokaždé něco jiného, vždy je to individuální. Ráda pracuji s lidmi a komunikuji. Pro mne je naplnění mé práce, když se mi podaří uchopit danou situaci a můžu pomoci v počáteční fázi, která se dá ještě měnit a nasměrovat tak, aby děti mohly být jednou v životě plnohodnotnými osobami. Mám ráda svoji práci i „svoje děti“.

Co tvoje zájmy, co ráda děláš ve volném čase?

Volný čas je věnován většinou rodině. Rádi chodíme do kina, divadla a na různé výlety. Pokud zbude čas, tak si ráda přečtu knihu. A samozřejmě miluji hudbu.

Jak by ses charakterizovala?

Jsem cílevědomá, někdy až moc upřímná, milující osoba, která má ráda lidi. Jsem někdy až moc otravná matka, která ale miluje svoje děti a svou rodinu nade vše. Velmi ráda poznávám nová místa a získávám nové informace. Jsem společenská a mám ráda humor.

Přejdeme k rodině, k dětem. Jak vedeš své děti ke vzdělání a jiným životním hodnotám?

Už od malička se je snažím vést ke studiu. Ještě když jsem studovala, občas z každé místnosti zaznívalo jen mumlání z učebnic. Jsme rodina, která klade velký důraz na vzdělání. Což má za následek to, že si moje dvě děti, syn a dcera, nikdy nestěžovaly na to, že se musí učit. Vzhledem k tomu, že jsem poštědila striktní výchovu po rodičích, asi by to nemělo ani význam. Nicméně mám velice šikovné děti, jsou oba na střední škole. Obja jsou cílevědomí a nemám problém s tím, že bych řešila to, zda se mají učit a proč. Dle mého názoru každá dobrá hodnota vstípená dítěti je mu ku prospěchu. Základní hodnoty jsou: mít úctu k životu, mít úctu k sobě i ostatním, mít respekt a vážit si člověka, respektovat názory ostatních, respektovat a udržovat rodinu,

dodržovat tradice a zvyky. Doma to máme tak nastavené, že i kdyby cokoliv provedli, vědí, že důležité je mluvit pravdu, jsou si vědomi, jak je důležité každý vztah mít založený na důvěře a porozumění. Vždy jim kladu na srdce, že moc je pomíjivá a vrtkává, důležitý je respekt, který může být celoživotní.

Jak se ti jako Romce žije v České republice?

Jak kdy, ve společnosti a kolektivu své rodiny, blízkých, kolegů, myslím, že velice dobře. Jinak, jako každému Romovi, v cizím prostředí, mimo místa, kde ho znají. Stigmatizace Romů v ČR existuje, to asi každý víme, nicméně je třeba se obrnit velkou trpělivostí – která v romské povaze ovšem většinou chybí, takže musíme vyvíjet větší úsilí. Občas mne mrzí chování majority a jejich neznalost Romů jako takových. Převažující pro mne je to, že jsem se v této zemi narodila, i moji rodiče, prarodiče a další a další, v této zemi vychovávám své děti a ony zas budou vychovávat své děti, prostě koloběh života, který patří ke každému člověku jakékoliv rasy. Proto pro mne nemá cenu řešit, jak se mi žije jako Romce, ale spíše, jak si to udělám, aby se mi tu žilo lépe. A neberu v potaz lidi, kteří očividně nejsou spokojeni a ničí si svůj život potřebou starat se a hledat chyby na ostatních.

Kdybys měla možnost nějaké velké změny pro lidi, co by to bylo?

Dle mého názoru, aby došlo k velké změně mezi lidmi, není třeba změny z vyšších míst. Je třeba, aby lidé sami mezi sebou začali změnami, např. být ohleduplnější, tolerantnější, chápavější, milovat bez rozdílu a podmínek, respektovat, nezávidět, vážit si jeden druhého. To bych si přála pro lidstvo, aby nám tu bylo všem lépe.

Pracuješ s lidmi, co na lidech máš ráda a co naopak ne?

Občas mě lidi překvapí svou otevřeností a vstřícností. Někdy zas svou obětavostí a láskou. Nemusím pokrytectví, lež a prospěchářství.

Blíží se doba Vánoc, vzpomeneš si na dětství? Jaké byly a jaké jsou dnes?

Vánoce, no, tak to je ten nejkrásnější čas v mém dětství, dárečky, tradice, domácí pohoda, rodina. Krásný čas, při kterém se vše zastaví a člověk začne vnímat okolí, bilancuje, zaplní se lidem srdíčka pohodou, láskou. Pamatuji si rodiče, jak se snažili, abychom měli co nejhezčí Vánoce plné lásky. Také rodinná setkání. Dnes se snažíme to samé předat svým dětem, předat jim vánoční čas jako tradici se smyslem božího daru a lásky, tak, aby viděli Vánoce jako čas se zastavit a otevřít své srdce i oči. V dnešní době je to těžší oproti době mého dětství, pro mnoho lidí jsou dnes Vánoce komerční záležitostí.

A na závěr máš prostor přinést čtenářům Romano hangos nějaký vzkaz, jestli chceš.

Asi pamatovat na to, že nejsme tím, kým nám řeknou, že jsme. Jsme tím, kým chceme být a podle toho jednáme a tak se i prezentujeme.

rozhovor vedla Veronika Kačová

Já nejsem Cikán

(Příběh podle skutečné události z roku 1960)

„Co jsem to jen provedl, jak jen jsem mohl být tak hloupý? Jak a proč jsem se dokázal zapřít? Ano, vlastně miloval jsem fotbal víc než svoji vlastní matku, než svůj život! Nic nebylo pro mě důležité, jenom ten fotbal, honit se za míčem. A k čemu mi to bylo? K ničemu, já chtěl a oni mě nechťeli! Co to bylo? Kde byla chyba? Ve mně! Ano, ve mně, protože já, jako občan v této zemi s černou kůží, si nemohu dovolit být někým, být pro veřejnost, pro lid významným, já, jako černý občan, jsem si nemohl dovolit splnit si svůj sen, to mohli jen ti druzí, ti bílí.“

Zklamáný, smutný stařec sedící v parku na lavičce vzpomíná na svůj prožitý život, jeho zrak míří na veselé malé kluky, kteří si hrají s míčem a šikovně do něj kopou. Dnes je vše jiné, člověk si může dovolit jisté věci, které ho zajímají, ale tehdy? Jak to vlastně bylo? Kdy to začalo?

„Tak mě dobře poslouchajte a přestaňte se vybavovat, ano?“ zvolal silným hlasem v tělocvičně učitel tělocviku na své žáky. Všichni poslechli.

„Děvčata si sednou a kluci, krom Františka Tonky, se seřadí a já si vyberu chlapce, kteří jsou opravdu dobří, na fotbalový oddíl, rozuměli jste mi?“

„Ano,“ zvolali. Františkovi se srdce zachvělo, dodal si odvahy a ptá se učitele: „Soudruhu učiteli, a proč já ne? Já jsem taky chlapec...“

„Ne, ne, ty nemůžeš, posad se vedle holek.“ Výbuch smíchu. František nechápe, o co jde a chce vědět, proč on ne.

„Soudruhu učiteli, já hraju fotbal moc dobře...“

„To je pravda a taky je pravda, že ty jsi nebyl vybrán ředitelem školy, ano? A už nezdržuj!“

František sklopil smutně hlavu a sedl si. Učitel vybírá, jmenuje chlapce, kteří budou hrát fotbal a kluci se s radostí a úsměvem řadí. Pavel, který je vybrán, jde k Františkovi a tiše mu říká: „Ty nemůžeš, protože jsi cigoš, víš?“

„Ne, já nejsem Cikán, já...“ přímo vykřikl a všichni jeho spolužáci mu odpověděli.

„Ano, to teda seš! My vás všechny známe, celou tvoji rodinu!“ František neví, co má říct, rychle přemýšlí, vzpomněl si, co doma slyšel, když se bavili rodiče. Chce hrozně moc hrát fotbal a musí zalhat, jen aby mohl hrát, aby byl v oddíle.

„Já nejsem Cikán, my jsme maďarská rodina, já nepatřím k Cikánům!“ zalhal, zapřel se.

Všichni přestali mluvit i pan učitel přestal jmenovat a sleduje Františka, co říká. Začalo mu být toho chlapce líto, jenže pravda je jiná, sám ví, že mu školská rada nedovolí vzít do oddílu cikánského chlapce, neboť rodiče žáků si nepřejí, aby se jejich děti stýkaly s takovým chlapcem. Už to je dost, že je s nimi ve třídě!

„Utiš se, Františku, vím, že bys byl dobrý na fotbal, ale není možné s námi hrát, tak a už se uklidněte všichni a budeme pokračovat.“

Žáci se zklidnili a František sklopil hlavu, přemýšlí, co by měl udělat a říct, aby se taky dostal do oddílu. Jedenáctiletý chlapec není schopen tomu porozumět. Ví, jak se má chovat a chová se slušně, nekrade, ale přesto všechno to není dobré pro ostatní. Nejde mu do hlavy, proč Cikáni nemůžou hrát fotbal jako ti ostatní? A on je velmi dobrý ve fotbalu, je rychlý a umí dávat góly! Tak proč? Celou cestu domů plakal, oči zarudlé od slz.

„Synu můj, co se ti stalo? Co jsi tak uplakaný?“ ptala se ho matka, když vešel dovnitř.

„Mami, nechťejí mě vzít do oddílu hrát fotbal, protože jsem Cikán!“

„Ale chlapečku můj zlatý, to přeci nevadí...“

„Maminko, moc mi to vadí, já chci hrát, já mám fotbal moc rád!“ vrhl se mámě kolem krku.

„Ale synáčku, to není tak důležité...“

„Jé, mami proč jsi v posteli? Ty jsi nemocná?“

„Ano, synáčku, mám špatnou nemoc, zlato, budeš muset pomoci otci, já tu dlouho nebudu...“

„Maminko, ty mi chceš umřít? A co já?“

„To já nechci, synu můj, ale přišel můj čas...“

„Mami, to taky nechci, ten čas je krutý, ani fotbal, ani máma, já nechci,“ chlapec se znova rozplakal.

Uběhl měsíc a František je velmi smutný, do školy už chodí nerad, cítí, že ho tam nechťejí. Na fotbalový oddíl se tajně chodí dívat a jeho maminka je na tom velmi špatně, má strach. Ve škole své spolužáky přesvědčuje, že je Maďarem a očekává, že ho přijmou mezi sebe.

Nastoupil nový mladý učitel tělocviku a Františkovi se výrazně věnuje. Nový učitel se snaží prosadit svůj názor o odlišnosti, ale moc se mu to nedaří. Chce za každou cenu dostat Františka do oddílu, ovšem jeho učitelští kolegové s tím nechťejí nic mít! Bojuje za kluka, jak může, on vidí, jak je František ve fotbale dobrý, až tak, že ostatní na něj nemají, a přes to všechno je to marné. Dneska mu musí říct pravdu a je mu z toho na nic.

„Františku, musím ti říct smutnou zprávu, nemůžeš s námi hrát, Cikána nechťejí...“

„Já nejsem Cikán, mám maďarskou rodinu...“

„No jo, máš tmavou pleť, nezapírej svůj původ, Franto. Jednou na to přijdeš, že to nemá cenu. Je mi moc líto, jednou třeba budeš hrát fotbal a budeš nejlepší, ale nebude to teď.“ František si vyslechl od učitele rozumnou řeč, ale moc tomu nerozumí. Nechápe ten rozdíl, proč ho nechťejí, je stejný jako ostatní, jediný rozdíl je barva pleti. Co všechno nebude moci dělat, když má tu tmavší pleť? Neví a nezajímá ho to, myslí jenom na fotbal.

„Až moje máma umře, jak já půjdu na pohřeb? Oni mě všichni spolužáci uvidí a už mi neuvěří, že nejsem Cikán. Tam bude celá moje velká rodina a bude nás tam mnoho, co mám dělat? Budu se dělat nemocným a budu ležet doma, abych nemusel jít na hřbitov, táta mi uvěří a nechá mě doma! Aby mě nikdo ze školy neviděl, budu se muset rozloučit s maminkou doma, než ji odvezou na hřbitov, nebudu mezi našimi. A oni mi uvěří a budu hrát fotbal...“

Irena Eliášová

říjen – prosinec 2019

Muzeum romské kultury, s. p. o.
Bratislavská 67, 602 00 Brno
+420 775 407 065
media@rommuz.cz

Otevírací doba
Úterý–Pátek 10–18h
Neděle 10–18h

Všechny programy se konají v Muzeu romské kultury, není-li uvedeno jinak. Změna programu vyhrazena. Z uvedených akcí bude pořízen fotografický a audio-vizuální záznam. Materiál může být zveřejněn.

facebook.com/muzeum.romske.kultury
instagram.com/muzeumromsekkultury
twitter.com/muzeumromsekku1
linkedin.com/company/muzeum-romske-kultury

rommuz.cz

Foto: Emilie Macháková a Eugen Horváth, 60.–70. léta 20. stol., autor neznámý ze sbírky Muzea romské kultury

stálá expozice

Příběh Romů

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě na e-mailu: lektor@rommuz.cz nebo tel.: +420 545 214 419.

přechodné výstavy

8. 5. 2019 – 3. 5. 2020

Lavutara. Cestami romských muzikantů a jejich písní

Od šlechtických dvorů, venkovských muzik, městských kaváren až po prestižní světová pódia jsou Romové světu známí jako hudebníci, neboli lavutara. Hudba Romů je akademická i neškolená, oficiální i spontánní, zpívaná i instrumentální, domácí i virtuózní. Přes fascinující rozmanitost jejích podob, žánrů a druhů pro ni ale zůstává již po staletí charakteristické, jak nezastupitelně a neodlučitelně provází běžný i sváteční život Romů. Skrze hudbu Romové poznávají svět a svět skrze hudbu poznává Romů.

Výstavní projekt Lavutara vznikl ve spolupráci s desítkami hudebníků, organizátorů hudebního života, výrobců a opravářů hudebních nástrojů a dalších pamětníků. Představuje hudbu Romů jako živou kulturu z perspektivy jejich aktérů na základě výzkumu sledujícího několik významných hudebních rodin v Brně v období od poválečných let do současnosti, ve kterých se předává hudební řemeslo z generace na generaci. **Kurátoři:** Matyáš Dlab, Anna Babjárová, Gejza Horváth, Zbyněk Andrš

Doprovodný program k výstavě:

10. 10. 17–19h

Pěvecký workshop s Amaro Records

Workshop zaměřený na (nejen) tradiční romskou píseň s Miou Bagárovou a Romanem Horváthem. Pro všechny bez rozdílu věku, vstup zdarma.

24. 10.

Galakonzert při udělení Ceny Muzea romské kultury

7. 11. 17–20h

Zvukohrátky

Hlas není jen mluvené slovo! Nakolik ho známe? Pojďme si s ním hrát a trochu ho prozkoumat. Hlasově-zvukovou laboratoř povede Ridina Ahmedová, zakladatelka Hlasohledu – centra pro práci s lidským hlasem. Pro všechny ve věku 16–116 let. Vstup zdarma.

12. 12. 18–20h

Podrobný průvodce po jednom z milionu způsobů, jak dělat hudbu

Workshop s hudebníkem, skladatelem, textařem a aranžérem Martinem Kyšperským (Květy), zaměřený na vznik hudby, nahrávek a všeho souvisejícího. Pro všechny 16+. Vstup zdarma.

veřejné akce

24. 10. 2019

Galakonzert pro Pavla Frieda – závěr Hudebního léta Cabaret des Péchés, pasáž Jalta, Dominikánské nám. 1

Exkluzivní vystoupení dvojice romských hudebních virtuózů – Radek Bagár ml. (klavír) a Marek Balog (housle) u příležitosti udělení Ceny MRK za rok 2019. Laureátem je Ing. Pavel Fried in memoriam, někdejší předseda Židovské obce Brno. Zahraje i Radek Bagár st. s kapelou a skupina Ha Chucpa (klezmer). Bude představen nový Bulletin Muzea romské kultury. Vstup volný.

Ceník inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%
žádosti o inzerci na: holomkova@srnm.cz

Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury
České republiky

Vážení čtenáři, pokud jste dostali tyto noviny do schránky, pravděpodobně zpracováváme vaše osobní údaje (jméno, adresa) za účelem doručování těchto novin. Pokud nesouhlasíte s tímto zpracováním, napište nám na srnm@srnm.cz a my vás z databáze vyřadíme.

Adresa redakce
Romano hangos
a Společenství
Romů
na Moravě

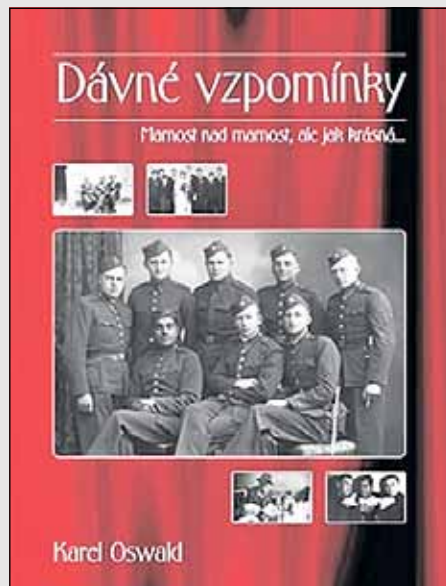
Bratislavská 65a,
Brno 602 00
tel.: 545 246 673
www.srnm.cz

číslo účtu:

230 0066 1977/2010

Karel Oswald: Dávné vzpomínky

Příběh rodiny Holomkových, o kterém kniha vypráví, se odehrává v první polovině 20. století. V době, kdy Holomkovi žili na Moravě již po několik generací, a v době, kdy se v Evropě schylovalo pod stínem nacistů k tragickému osudovému přeryvu romských dějin.

„Dávné vzpomínky“ jsou založené na autobiografii vypravěče, který v závěru sympaticky otevřeně své dílo komentuje: „ten příběh je pravdivý od první do poslední řádky. Pravda, něco jsem trochu přidal, něco domyslel, změnil některá jména a místa. Jinak ale je vše pravda pravdoucí!...“

Knihu je možno objednat na adrese redakce nebo na holomkova@srnm.cz a je cena 100 Kč + poštovné